

continentur. communiter tamen post predicationem
 symbolum decantatur. quia fidem predicatam se
 tenere ecclesia profitetur. verum cum predicandi
 officium privilegium sit nulli predicare de-
 bet nisi cui committitur aut cui ex officio sibi in-
 cumbit. Juxta illud apostoli. Quod predica-
 bunt nisi mittantur et ideo predicaturus licentiam
 petit dicens. Ite dñe. Debet autem predicator
 in loco eminentiori esse sicut et euangelium le-
 gens propter rationes sub titulo de euangelio scri-
 ptas. Nam et videns ihesus turbas ascendit in mo-
 tem et aperiens os suum docebat eos. mathei. v.
 Et strabas fecit gradum ligneum ad loquendum
 ut dictum est in prima parte sub titulo de ecclesia
 ubi de pulpito agitur. Debet tamen humiliter pro-
 ferre que docet ne secundum gregorium illum elatis
 moribus predicet. quem in cordibus audientium
 sacris sermonibus infectatur. Et secundum ambro-
 sium predicatio christiana non indiget pompa nec zulu
 sermonis. Debet quoque secundum gregorium predi-
 cator esse discretus in silencio utilis in verbo ne
 aut tacenda proferat aut proferenda reticeat.
 Sunt tamen nonnulli huius doctrine oblii qui si-
 cut ait beda. Auditores suos in principium mer-
 gunt quibus non salutaria que corrigant se que
 illos delectant et ratione predicant. Alii vero secundum
 gregorium dum extimari debet volunt sepe ex
 immoderata subtilitate se in quibusdam inquisi-
 tionibus plusquam expediat exercent secreta mi-
 steria sua predicatione non intelligentibus rese-
 rando oportet enim eum qui docet et instruit pro-
 ingenio discipulorum semetipsum aptare et ver-
 bi ordinem pro audientium capacitate dirigere
 quoniam qui docet ea que ab auditoribus intel-
 ligi nequeunt non ad eorum utilitatem. sed ad sui
 ostentationem facit ut plura scire videatur vel a-
 bulatione ut eis placeat quibus secreta reuelat.
 Juxta quod apostolus ait. xpc me misit predica-
 re non in sapientia verbi. In concilio cartha-
 gini. statutum est ut sacerdos verbum scilicet pre-
 dicationis in ecclesia faciente. qui egressus de au-
 ditio fuerit videlicet contemnens excommuni-
 cetur. Post predicationem fit confessio et indul-
 gentia pro commissis et obmissis conceditur. ut
 sic conscientias emundatis. Juxta illud propheti-
 cum. Et scopbam spiritum meum. accedant sin-
 guli ad communionis sacramentum. quod mox
 in missa. vel sacramentaliter vel spiritualiter recep-
 turi sunt. que spiritualis communicatio fit per fidem o-
 perantem per dilectionem. Juxta illud Augustini.
 Crede et manduca sti.

Secunda pars misse. de offertorio. R.

Secunda pars misse in offertorio si-
 ue in dominus vobiscum incipit que in
 quatuor subdiuiditur particulas. Pri-
 ma dicitur secretella. Secunda pre-
 fatio. Tercia canon. Quarta oratio
 dominica cum sua prefatione secundum preceptis salu. Pot etiam
 quicquid ab hoc loco usque in fine misse dicitur.
 secreta vocari. que secreta in. v. diuidit partes. Prima

est ab offertorio usque ad prefationem et hoc specialiter
 dicitur secreta. Secunda est prefatio. Tercia canon.
 Quarta oratio dominica. Quinta est embolus. n. 9. Qui
 na etiam fuit dominici sanguinis effusio. Prima in
 circumcisione. Secunda in sudore. Tercia in fla-
 gellatione. Quarta in crucifixione. Quinta in
 mortui lanceatione. Sane ordo conueniens est
 ut post predicationem sequatur fides in corde laus
 in ore. fructus in opere. Predicatio quidem est in
 euangelio. fides in simbolo. laus in offertorio. fru-
 ctus in sacrificio. qua propter offerenda cantatur.
 quia sacrificium laudis offertur. Unde ps. Cir-
 cuiui et imolauit in tabernaculo eius hostiam veri-
 ferationis cantato et psalmum dicam domino.
 Et in paralip. Cum offerrent holocausta ceperunt
 laudes canere domino organis et in diuersis que
 dauid rex comparerat conerepare. Offertorium
 quidem inter euangelium et sacrificium canitur.
 prout in titulo de simbolo dictum est. Sacerdos
 autem diciturus oremus. premitit dominus vo-
 biscum. quasi diceret. nisi nobiscum sit dominus.
 orare non possumus ad salutem nostram. Subicit
 ergo oremus monens populum orare ut fides in
 simbolo recitata credat et in ea stabilis perma-
 neat. quia et xpus discipulis suis dixit. orate et
 luce. xlii. Monens etiam vnumquemque ad se redi-
 re. conscientiam suam discutere. et seipsum in ho-
 locaustum iustum deo offerre. Prius ergo quaz
 chorus cantet offertorium salutatur a sacerdote
 ut possit deuote cantare. Et mox postquam ille di-
 xit oremus. chorus cantat canticum offerentium
 siue offertorium. et populus offert. ut notetur quod
 post impletionem mandatorum offerimus nosmet
 ipsos. sicut sub ti. de oblatione dicitur. Ac si v-
 nusquisque offerens dicat. Greco. et fidem quaz in
 simbolo professus sum opere compleo et ora-
 tioni sacerdotis consentio. unde et sacerdos statim
 offert dona consecranda. Et attende quod offertorio
 sum versus cum multa diligentia ab aliquibus pa-
 tribus inuenti. hodie in plerisque locis omittuntur.
 tum breuitatis causa. ut tam ministri quam po-
 pulus orationi et sacramento altaris literius va-
 cent. Tum etiam quia sicut ait augustinus. Ip-
 sam christianam religionem paucissimis et mani-
 festissimis celebratorum sacramentis misericor-
 dia dei voluit esse liberam. Et secundum hieronimum
 Melior est quinqz psalmodum cum cordis hilari-
 tate decantatio. quam totius psalterij cum anxie-
 tate modulatio. verborum etiam multitudine deus
 flecti non potest. Solum ergo in offertorio quod di-
 cetur in missa pro defunctis. versus ipsi hodie dicitur
 quia officium illud non sequitur in multis norma
 alterius officij. Porro a patribus introductum
 est ut offertorium cantetur. qui ut premissum est
 quando offerebant in tubis clangebant. hilares
 namque datorem diligit deus. Inductum est etiam
 ex eo quod salomon in dedicatione templi et altaris
 innumerabilem multitudinem holocaustorum ob-
 tulit cum magna solennitate. et a moise cui de-
 scendentem de monte et populum salutanti. et orati

occurrit populus et munera obtulit. Cantatur etiam offertorium dum offertur. ad memorandum id cunctitatem israeliticij populi offerentis donaria ad edificium tabernaculi vel potius ad designandum clamorem mulieris. de qua legitur in apocali. xij. capi. Mulier id est ecclesia amicta sole id est christo quem induit in baptismo habes lunam sub pedibus. id est omnia mutabilia calcans. et in capite coronam duodecim stellarum. id est eorum duodecim apostolorum. et habens in utero supple ea que visui initio gesta sunt clamat perterrita. et cruciatur ut pariat. Clamorem ergo eius perterrita vel salutem domini cruciatum imitatur offerenda per suum graue et gratisonum cantum que neumis discenta et versibus fecundata quaneum vis longa iubilatione quibus significat non satis exprimere valet. Quis tamen offertorium cantari instituerit ignoratur. Traxit nomen offertorium a fere quod est oblatio que in altari offertur et a pontificibus consecrante offertorium dicitur. quasi presertum oblatio vero vocatur quia offertur. dicitur etiam offertorium quia dum offerenda cantatur sacerdos accipit oblationes vel hostias a ministris. de quibus sub ti. de oblatione dicitur. Aduertendum autem est quod licet sacerdos permittat orationem. non tamen immediate orat imo thurificat. oblationes recipit. et alia agit quasi pro facto dicat. non cessat orare qui non cessat bene agere. Dum ergo offertorium canitur et incensum portatur instante memoria dominice passionis silentium obseruat usque dum alta voce dicit. Per omnia secula seculorum. Illud insinuans quod ihesus post resurrectionem lazari non palam ambulabat apud iudeos. cum cogitaret eum interficere. sed abiit in ciuitate que dicitur effren et ibi morabatur cum discipulis suis. Collegerunt enim pontifices et pharisaei concilium. et vnus ex ipsis caphas nomine dixit. Expedi. ut vnus homo moriatur pro populo et non tota gens periret. et ab illo die cogitauerunt eum interficere. de hoc dicitur sub titulo et inclinatione sacerdotis.

Dignus quia sacerdos offerat manus iterum lauat. quauis prius dum vestibus se ornaret lauisset. prout dictum est sub ti. de capitis compositione. Et etiam post secundam thurificationem. et lauat ut sic magis ac magis mundatus offerat hostiam immaculatam sanctam deoque placentem. Nam et ps. Cum munda tus esset petebat amplius emundari. dicit. Amplius laua me ab iniquitate mea. et a peccato meo munda me etc. Lauat autem semper ad dexterum cornu altaris. nam dexteram prosperitatem. sinistra aduersitatem significat. quia igitur pluries peccatur in prosperis quam in aduersis. Juxta illud ps. Sabent a latere tuo scilicet sinistro mille. et decem milia a dextris tuis. merito magis lauandum est ad dexteram quam ad sinistram. Sacerdos itaque hostiam oblaturus manus lauat ad significandum

quod lautare ac mundare debet conscientiam lacrimis penitencie et compunctionis. Juxta illud. Lauabo per singulas noctes lectum meum lacrimis meis stratum meum rigabo. Et ibi tunc dicit. Lauabo in innocentibus manus meas. id est opera. Et Isa. Lauamini et mundi estote. nam et christus prius quam verum et vnicum sacrificium in ara crucis offerret in resurrectione lazari lacrimas miseratus effudit euangelista testante. Iesus inquit infrenuit spiritu. turbauit semetipsum et lacrimatus est. Lauat etiam manus ne reus sit corporis et sanguinis domini. Juxta illud. Munde sunt manus mee a sanguine iusti huius. et ut mundi sint a terreno pane iam in populi oblatione recepte vel a terreno desiderio.

Laterini vero dum sacerdos manus abluat diaconus corporalem pallam super altare disponit in quo ammonentur ministri et populus ut sint ab omni carnali cupiditate mundi sicut ipsa palla munda est a naturali viriditate et humore. Auidicia quoque corporalis significat mundiciam populi fidelis. De hac palla in canone ita dicitur. ex consilio omnium constitutum ut sacrificium altaris non in serico panno. aut intincto quisquam celebrare presumat. sed in puro lino ab episcopo consecrato terreno scilicet lino id est de terrena creatura atque contentio. sic corpus domini nostri ihesu christi in sindone lineamunda sepultum fuit et christus veram carnem passibilem et mortalem de tereno virginis corpore assumpsit. De lino igitur candido non intincto ex institutione beati papae. id est et eusebii fit corporale. Significat autem corporale passionis intentionem seu corpus christi. quia sicut lino multo labore. ac multis tunctionibus acquirit candorem ita christi caro multo certamine ad resurrectionis gloriam peruenit. Significat etiam ecclesiam per quam corpus christi intelligitur. que multis passionibus et pressuris ad candorem eterne vite perducitur. Tertio significat ipsum christum. Cum enim applicetur. ut nec initium nec finem eius apparere sic eius diuinitas initio caret nec finem habebit. Et sic oblatio coniungitur corporali et ponitur in altari. sic christi caro iuncta diuinitati affigitur cruci. Et nota quod in quibusdam ecclesijs pallam corporalem que calici supponitur in longum altaris extenditur. que quatuor in longum et tres habet plicaturas in latum. Si quidem in longum altaris extenditur quia ut aiunt quidam. linteum quo christi corpus inuolutum fuit per illam figuram extensum in longitudine sepulchri inuentum est. Quatuor eius plicature in longum. quatuor et signant cardinales virtutes scilicet iustitiam. temperantiam. prudentiam et fortitudinem. per quas innascunt nobis passionibus reprimuntur. Tres vero plicature in latum tres theologicas virtutes scilicet fidem. spem et caritatem. per quas deo vnium figuratur. Potest etiam et aliud in his figurari. Duplex enim est palla que dicitur corporale. Vna quae diaconus

super altare extendit. altera quam super calicem
plicatam imponit significantes duo linteamenta
na. quibus ioseph corpus xpi inuoluit. Extensa
reperit sindonem qua corpus fuit in sepulchro
inuolutum. et inde corporale vocatur. plicata sup
calicem posita sudarium. quo caput eius fuit se-
paratim inuolutum. Quidem extensa que corpo-
rale vocatur. significat fidem. plicata que suda-
rium vocatur. intellectum enim hoc misterium cre-
di debet sed comprehendere non valet. ut fides habe-
at meritum cui humana ratio non prebet experi-
mentum. Secundo quoque corporale siue sindo sub-
sistens significat christi humilitatem in passione
sudarium vero laborem. Tercio etiam corporale si-
gnificat linteum quo christus erat precinctus
sudarium laborem in persecutionibus. Ad hoc pal-
la super calicem posita aliquam seque superiorem eius
partem non totum tegit. in quo datur intelligi
quod sudarium aliquam partem capitis xpi tegebatur
et aliquam non. sicut mos est iudeis facere. que-
dam tamen ecclesie non habent nisi unum corpo-
rale. pro eo quod in euangelio legitur quod ioseph cor-
pus ihesu inuoluit in sindone munda non enim di-
xit in sindones in plurali et hoc ad significandum
sacramenti unitatem. et significat sindonem. qua
christi corpus fuit inuolutum. Corporale au-
tem ideo remanet super altare usque ad sumptio-
nem corporis et sanguinis elevationem calicis ad
altari. quia linteamen et sudarium in sepul-
chro usque post domini resurrectionem remanse-
runt. Preterea corporale remanens propter sui
albedinem ostendit mundiciam mentis quas sem-
per habere debet corpus domini sumens. Porro
papa statuit ne femine sacrate vel moniales sa-
cra vasa puta calicem vel patenam vel sacras pal-
las et corporalia attingant. Ipse tamen huiusmo-
di ornamenta altaris et ministrorum facere pos-
sunt. exemplo marie que talia fecit et texuit in
sum ministerij tabernaculi feteris. Communiter
tamen palla vocatur munda mappa supra quam
corporale distenditur. Et dicitur palla. eo quod pal-
leat vel abscondit in se misterium supradictum.
Debet autem altari duplici mappa operiri ad du-
plicem stolam mentis. scilicet et corporis designa-
dam. De oblatione sacerdotis et de officio
ministrorum circa illam. et de patena et de
oblationibus populi et clericorum.

Hoc igitur manibus diaconus vel sa-
cerdos minister exteris manibus
mediante munda taballia accipit ma-
nus episcopi. quasi iuuans illum de
falsiditio ad surgendum quod qui
deus sit non ad adiuuandum. sed potius ad pro-
uocandum illum. id est xpm. que significat quod surgat
et pro populo oret. Juxta illud. exurge domine adiuua
nos. et iterum. Exurge qui dormis. et sic mediante
munda taballia. ad notandum quod mediante munda
manu. id est operum nostrorum exaltatur dominus
ad adiuuandum nos apud patrem. Si autem hoc

ad ipsum pontificem xpi referatur vicarium tunc
dicendum est quod ipse prouocatus adiuuatur. per
mundiciam manuum eorum pro quibus orat ut
eius oratio efficax habeatur. Rursus xpc omnia
bona opera ecclesie principaliter operatur. sicut
legitur in **Ma.** omnia bona opera nostra operatur
in nobis domine eius locum gerit episcopus. Minister vero
tanquam eius famulus et eius coadiutor typum co-
operantis ecclesie gerit que in suis operibus christi
operantis ministra est et adiutrix sicut dicit apostolus
Co. adiutores enim dei sumus. qui roboremus. id est
deuotam reuerentiam adhibet. quasi secundum apostolum
Mo. non sumus sufficientes aliquid cogitare a nobis
quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo
est. Deinde episcopus vel sacerdos ingreditur
sanctuarium perueniens ad altare consecratum
hic est xpus qui cenaculum grande stratum est
ingressus cum discipulis cenaturus et eis cor-
pus suum traditurus. ubi mysticam oblationem ac-
cipit a ministris. insinuans illud quod iohannes ange-
lista describit. Johannes inquit ante sex dies pa-
sce venit in bethaniam ubi lazarus mortuus fu-
erat quem suscitauit ihesus et fecerunt ei cenam
in qua martha ministrabat. Procedit autem ad
altare absque mitra et baculo et cum vestibus sa-
cris. prout in suis locis dicitur est. Considera ergo
ordinem. nam euangelium precedit. fides in sim-
bolo sequitur. Deinde munera offeruntur. necesse
est enim primum audire quo inquit apostolus Cre-
dent nisi predicetur. Deinde. quis nisi recte credi-
derit munus deo acceptabile offerre non poterit
quia sine fide impossibile est deo placere. Hic er-
go de triplici oblationis genere dicendum est vi-
delicet de oblationibus sacerdotis ministrorum
et populi. Sacerdos itaque primo offert seipsum
Offerenda etiam sunt que sunt dei deo id est ani-
me habentes similitudinem dei impressam. Deinde
de que sunt sacrificia necessaria scilicet panem et
vinum et aquam. et alia sacrificia apta. Et nota quod
in veteri testamento ponebantur super mensam
tabernaculi. xij. panes azimi de simila mundi val-
de et ponebantur semper alteriussecus et singulis sup
ponebatur patena aurea et super patenam pugil-
lus thuris. Panes autem isti dicitur fuisse sacerdos
tales. quia soli sacerdotes eos de altari sublato
comedebant. vel secundum iosephum. quia dominus
preceperat quod soli sacerdotes illos formarent et
coquerent et ponerent in mensa et collerent. ipsi
tamen hoc non obseruauerunt. Et ex his con-
uincitur quod sacerdotes debeant hostias facere pro
seipso. Dicebantur etiam panes propositionis
quia positi erant super mensam propositionis eo-
ram domino in memoriam sempiternam duode-
cim tribuum filiorum israel. **exo.** xxv. c. Vel por-
ro positi. id est longo tempore positi. scilicet per totam
ebdomadam. Nam in diluulo sabbati. retentes
et calidi imponebantur mensae. et erant ibi immoti
usque ad sequens sabbatum. et tunc subtraherentur
vel erant ibi in eternum per successionem ponentur
ibi in mensa. Hostia autem formatur rotunda.